

การจัดการมรดกภูมิปัญญาการรักษาของกลุ่มชาวไทยภูเขา

The Management of the Thai Kui Wisdom and Healing Heritage

ยโสธรร่า ศิริภาพระภากร¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการจัดการมรดกภูมิปัญญาการรักษาของกลุ่มชาวไทยภูเขา มีกรอบการศึกษา ได้แก่ ศึกษาความเชื่อของชาวไทยภูเขา ศึกษาพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูเขา เพื่ศึกษาการจัดการมรดกทางภูมิปัญญาการรักษาด้วยของชาวไทยภูเขา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา พบว่า ความเชื่อของกลุ่มชาวไทยภูเขา มีความเชื่อเรื่องดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ และการมีอยู่ของดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ ที่สามารถให้คุณและโทษได้ ความเชื่อด้านพิธีกรรม เรียกว่า “แกลมอ” ภาษาพูดท้องถิ่น เป็นพิธีกรรมสำคัญที่สามารถสื่อสารกับดวงวิญญาณ โดยผ่านร่างกายมนุษย์เป็นตัวเชื่อมในการสื่อสาร พิธีกรรมเป็นความเฉพาะของกลุ่มชน แนวทางการรักษาของกลุ่มชนนี้ มักจะเป็นการรักษาทางความเชื่อ และพิธีกรรมเป็นรูปแบบในการรักษา มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษา เช่น ไข่ไก่ ข้าวสาร น้ำมัน และดาบ ทั้งนี้จะมีดนตรีในการประกอบด้วย ลักษณะการรักษาจะควบคู่ไปกับการร่ายรำรอบพิธีกรรม การจัดการมรดกภูมิปัญญาการรักษาของกลุ่มชาวไทยภูเขา ถือว่าเป็นการรักษาภูมิปัญญาของกลุ่มชน และให้ความสำคัญ ที่มีในด้านวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ฐานคติ ความนิยม และความเชื่อกับพิธีกรรมของชนกลุ่มนี้ ในการจัดการควมมีการจัดการด้านที่กล่าวมาในรูปแบบ เอกสารการศึกษา และการจัดการที่มีต่อองค์ความรู้การรักษา ที่เกี่ยวข้องกับตัวยาสมุนไพร และเครื่องดนตรีที่ใช้บำบัดผู้ป่วยซึ่งถือเป็นความสำคัญทางวิชาการที่จำเป็นต้องจัดการและให้ความสำคัญ เป็นต้น

คำสำคัญ: การจัดการมรดกภูมิปัญญา,การรักษา, ความเชื่อและพิธีกรรม, ชาวไทยภูเขา

Abstract

This Article Has Studied the Management of Thai Wisdom and Heritage. There are Educational Framework, Namely to study the Beliefs of Kui People To Study the glamor rituals of the Kui People To study the Management of the Kui wisdom Heritage Is a Qualitative study Data were collected by Observation. And Participate In-depth interviews And analyze the Descriptive Data The study indicated that Kui group Beliefs Believing in Spirits, Spirits of Ancestors And the Existence of the soul And the souls of Ancestors Can give you and Blame The Belief in the rituals of the Kui People is called "Glamor", a local language Spoken by This group. Considered an important ritual that can communicate with the soul. Through the Human Dody as a link in Communication. The Ritual is unique to the People. The Treatment guidelines of this Ethnic group Often is a Treatment Based on Beliefs And rituals are a form of Healing And There are tools used .

¹ สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ โทร. 089-581-9532, yasotharar@gmail.com

in Treatment such as Chicken Eggs, rice, Holy water and swords. The Treatment will be Accompanied by the Dance Around the ritual. The Management of the Thai Kui wisdom and Healing Heritage Considered to Preserve the Heritage of the folk wisdom And attach importance to the culture, identity, base, Popularity and Belief in the rituals of this group In Management, Should have Management The Aspects Mentioned in the form Study Document And Management of Treatment Knowledge Related to the Herbal medicine And musical instruments used to treat Patients, which are considered academic importance that need to Be Managed and given importance, etc.

Keywords:. Management, Treatment, Heritage, Wisdom, Beliefs and Rituals, Glamor, Thai Kui

บทนำ

ความเชื่อในเรื่องภูตผีปีศาจ ผิวิญาณของบรรพบุรุษ สิ่งเหนือธรรมชาติ ไสยศาสตร์ คาถาอาคม เป็นผลสะท้อนที่ปรากฏในพิธีกรรม มีขั้นตอน รูปแบบ องค์ประกอบที่ปรากฏในระเบียบพิธีกรรมทั้งนี้ก็เป็นผลสะท้อนสืบเนื่องที่มาจากความเชื่อเป็นฐานคติ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ถือได้ว่าเป็นระบบความเชื่อที่ยังปรากฏอย่างเหนียวแน่นในสังคมที่แสดงออกถึงความเคารพ นอบน้อม บูชา เช่นไหว้ที่มีต่อ ผิวิญาณ เทวดา หรืออำนาจเหนือธรรมชาตินั้น โดยเฉพาะในสังคมชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในเขตอีสานใต้บริเวณแนวพรมแดนราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทยบริเวณนี้มีความเชื่อและพิธีกรรมที่ผสมผสานกลมกลืนและถือปฏิบัติเหมือนกัน และได้สืบทอดพิธีกรรมรุ่นสู่รุ่น สืบทอดหลายสมัย คือ พิธีกล่อมของชาวไทยภูเขาเป็นพิธีกรรมการรักษาทางหนึ่ง ที่เป็นการรักษาโดยผ่านพิธีกรรมมีลักษณะเป็นสื่อสารเชื่อมต่อกับมิติด้านวิญาณ (พิธีกรรมบำบัด) เพื่อสื่อสารกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ผิวิญาณของบรรพบุรุษ ชาวไทยภูเขาที่จัดพิธีกรรมขึ้นเพื่อการรักษาผู้ป่วยที่ไม่สามารถหาสาเหตุของอาการป่วยได้ จากฐานคติความเชื่อนั้นก็มักเชื่อว่าผู้ป่วยจะถูกคุณไสยศาสตร์ มนต์ดำ ทุกครั้งที่มีพิธีกรรมเกิดขึ้นพ่อแม่ญาติพี่น้อง ตลอดจนญาติมิตรสหายก็จะมาร่วมงานในพิธีกรรมกันอย่างคับคั่ง เพื่อให้กำลังใจและแสดงความเอื้ออาทร ช่วยเหลือในรูปแบบข้าวของเงินทอง อีกทั้งมาช่วยกันจัดเตรียมสถานที่ละสิ่งของที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ การอัญเชิญจะมีการอัญเชิญวิญาณของบรรพบุรุษของคนป่วยและวิญาณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในชุมชน สังคมเคารพนับถือมาร่วมพิธีนี้ด้วย เพื่อขอให้ช่วยขจัดสิ่งที่ชั่วร้าย อับมงคล สิ่งร้ายไม่ดีและคอยปกป้องรักษาคุ้มครองให้หาย จึงถือได้ว่าพิธีกรรมกล่อม ของชาวไทยภูเขาเป็นความเชื่อพิธีกรรมที่เป็นส่วนช่วยเสริมสร้างและให้กำลังใจกับผู้ป่วย ผู้คนที่ร่วมพิธีกรรมและบรรดาคนทั่วไป เป็นการคอยให้กำลังใจผู้คนที่ประสบปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่ประสบอยู่อย่างหนัก ให้มีกำลังใจที่เข้มแข็ง และผ่านพ้นเคราะห์กรรมนั้นๆไปได้ อีกทั้งในพิธีกรรม กล่อมยังเป็นพิธีกรรมที่แสดงออกถึงความกตัญญูต่อบุพการี ต่อวิญาณบรรพบุรุษ ต่อคนในครอบครัว ต่อสายตระกูลวงศ์ญาติ และผู้มาร่วมช่วยงานในพิธีกรรมนี้จะช่วยกันบริจาค เงิน สิ่งของต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม และอาหารที่ต้องรับผู้คนที่มาจะมาช่วยกันมาก แสดงให้เห็นถึงสิ่งเหล่านี้ที่เป็นตัวก่อกำเนิดเกิดปะโยชน์ระหว่าง คนกับคน คนอยู่กับในชุมชน สังคม ทำให้เกิดความรัก สามัคคี เห็นใจกันที่ผ่านในระบบความเชื่อพิธีกรรมที่มีต่อบรรพบุรุษ ได้ผ่านการส่งสมบพะนะ กลั่นกรองความคิดสืบเนื่องกันมาหลายยุคหลายสมัย เป็นความงดงาม

ของวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นสายสัมพันธ์ระหว่าง พ่อแม่พี่น้อง ญาติ ผู้มาร่วมในพิธีกรรม ลูกหลานและระบบความเชื่อที่มีต่อผีบรรพบุรุษของตนเองที่ยังมีการนับถือกันอย่างเหนียวแน่น

รูปที่ 1 พิธีแกลมอของชาวไทยกูย

ผู้ศึกษาได้พบเห็นพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยกูยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเป็นการศึกษาเพียงในจังหวัดสุรินทร์ที่มีกลุ่มชาวไทยกูยใน 3 พื้นที่ที่มีการประกอบพิธีกรรมแกลมอ และมีผู้รับสืบทอดจนถึงปัจจุบันเป็นการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์เท่านั้น

วัฒนธรรมกับความเชื่อที่มีต่อพิธีกรรมของชาวไทยกูย

ชาวไทยกูยมีการปฏิบัติตามความเชื่อแบบดั้งเดิมเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่แสดงออกมาทางกายภาพมีการสืบทอดที่มีมาแต่โบราณ (ทักษิณาร์ ไกรราช, 2549) เป็นความเชื่อเพื่อการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน คือ ปัญหาสุขภาพทางที่เกิดทางด้านร่างกาย การเจ็บป่วยและปัญหาทางสุขภาพจิต จิตใจพี่น้องทั้งยังเป็นการทำนายด้วยวัสดุอุปกรณ์บางอย่าง เช่น ไข่ไก่สุก ดอกจำปี คางไก่ สิ่งเหล่านี้ได้ใช้ในพิธีแกลมอ เพื่อทำนายและการรักษาในการพยากรณ์หาสาเหตุที่เกิดขึ้น วัฒนธรรมหนึ่งชาวไทยกูย ได้เชื่อคือ แกลมอ เป็นพิธีกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลชุมชนชาวไทยกูย ตั้งแต่ เกิด จนตาย มีอิทธิพลทั้งในการดำเนินชีวิต วิถีความเป็นอยู่ของกลุ่มชนตลอดถึงความเชื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานนั้นได้ ที่เป็นการรักษา เหยี่ยวา ดูแล คุ่มครอง ป้องกัน และทำนายพยากรณ์ในเหตุการณ์บางอย่างได้ สิ่งเหล่านี้ได้ปรากฏในพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยกูย

พิธีกรรมแกลมอ มีการสืบทอดจากตระกูลทางครอบครัวและมีการสืบทอดตามเชื้อสายของ เพราะถือว่าเป็นผีวิญญาณบรรพบุรุษที่ปกป้องรักษาชาวไทยกูยจะให้ความสำคัญมากเพราะมีความเชื่อถือว่าเป็นวิญญาณรักษาประจำตระกูลของตนเอง

รูปที่ 2 พิธีกรรมรักษา, ขั้นตอนการขับไล่

จากรูปที่ 1 การประกอบพิธีกรรมแกลมอนี้มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1. การจัดเตรียมเครื่องบูชาในพิธีกรรม เครื่องบูชา ผลไม้ ของหม้อ บายศรี เครื่องประกอบในพิธีกรรมที่สำคัญ คือ ช่าง ม้า ดาบ เส้นประกำ โหม่ง เรือ ไม้พายเรือ ผ้าไหม ผ้าถุงไหม

2. การจัดเตรียมด้านบุคคล เช่น ผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ร่วมในพิธีกรรม วันเวลา สถานที่ และญาติพี่น้องที่ต้องมาร่วมในพิธีกรรมทั้งหมดนี้เป็นการรวมกลุ่มในการจัดพิธีกรรมขึ้น

สัญลักษณ์ร่วมกันในพิธีกรรมเกิดขึ้นเพราะความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ การประกอบพิธีกรรมมีการปฏิบัติสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันซึ่งมีสัญลักษณ์ร่วมกันและเน้นในเรื่องของจิตใจเป็นจุดมุ่งหมายใหญ่เพื่อเกิดความสบายใจ กำลังใจ ซึ่งการปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนพิธีกรรมแยกเป็นพิธีกรรมตามปทัชชีวินความเชื่อในวัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มชาวไทยภูมียุคมีความเกี่ยวกับโครงสร้างทางความเชื่อของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่นิยมที่วาระบบความเชื่อส่งผลต่อระบบโครงสร้างต่างๆที่มีองค์ประกอบของวัฒนธรรมแต่ละส่วนต่างก็มีหน้าที่สัมพันธ์จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้และสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้จึงทำให้สังคมดำรงอยู่ทั้งนี้หน้าที่ของกิจกรรมก็อาจไม่ได้แสดงผลให้เห็นได้เพียงทางตรงเท่านั้นแต่กิจกรรมบางอย่างที่หมดหน้าที่ไปแล้วยังคงปรากฏให้เห็นปฏิบัติกันเป็นประเพณีสืบทอดกันจนถึงปัจจุบันนี้ มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวไทยภูมิตั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะบทบาทหน้าที่ต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะด้านการรักษาซึ่งไม่เพียงเป็นการเยียวยารักษาเท่านั้นหรือแก้ปัญหาความเจ็บป่วยเฉพาะที่หนัก หรือตามความจำเป็นในแต่ละครั้งด้วย

กระบวนการรักษาในพิธีกรรมแกลมอชาวไทยภูมียุค พิธีมีบทบาทการรักษาแบบดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ (วาสนา แก้วหล้า, 2551). เป็นการรักษาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรม สอดสัมพันธ์กับการเซ่นไหว้ บูชา การรำ การขอขมา โดยการรำรอบโรงพิธีกรรม (เครื่องจิต ศรีบุญนาค.2545)

รูปที่ 3 ขั้นตอนร่ำรอบโรงพิธีกรรม

การรำกาบเป เป็นการรักษาทางจิตวิญญาณ มีความเชื่อว่าสามารถดัดสิ่งเลวร้ายที่อาศัยอยู่ในร่างกายที่ทำให้เป็นสาเหตุในความเจ็บป่วยด้วย (ประทีป แชรรัมย์, 2535). การร่ำรอบโรงพิธีกรรมแต่ละรอบเป็นการรักษาและบูชาของรักษาด้วย การสะเดาะเคราะห์ในพิธีกรรมแกลมอที่อาจารย์ผู้ประกอบพิธีกรรม เป็นการสะเดาะโดย การรำดาบ การรับขวัญ ผูกขวัญ การอาบน้ำมนต์ ให้แก่ผู้ป่วยด้วย การรักษาตามกระบวนการพิธีนี้ ผู้ที่เข้าในพิธีกรรมนี้จะได้รับพลังศักดิ์สิทธิ์จากอำนาจเหนือธรรมชาติทุกคน โดยการเข้าทรง ทุกคนจะมีวิญญาณมาเข้าร่างกายแล้วมีการกำหนดด้วยวิญญาณผู้มาเข้าทรงว่าต้องทำตาม หาทางวิธีแก้อย่างไร มีสาเหตุมาจากอะไร การรักษาโดยผ่านพิธีกรรม มีกระบวนการรักษาการทำนายทายทักโดยอาศัยพิธีกรรมเป็นตัวผ่านเพื่อการสื่อสารถึงสิ่งที่ตนเคารพนับถือ (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2545) สถิตในกายตนที่รับอำนาจการบูชาแล้วแสดงตนโดยผ่านเสียงดนตรี เครื่องหอม เพลง การขับกล่อมร้อง และบทสวด ตลอดถึงการพยากรณ์ที่ต้องอาศัยพิธีกรรมสิ่งเหล่านี้เป็นฐานคติทางความเชื่อ (ฉลาดชาย รมิตานนท์. 2527)

มรดกภูมิปัญญาการรักษา

การรักษาโรคโดยผ่านพิธีกรรมแกลมอในระบบสุขภาพชุมชนกลุ่มชาวไทยภูเขา คุณค่าในพิธีกรรมการรักษาโรคตามแบบภูมิปัญญาชาวไทยภูเขา เป็นภูมิความรู้ที่ได้รับการสืบทอดมาแต่โบราณจากบรรพบุรุษ ยังรักษา (ธวัช ปุณโณทก. 2538). สืบทอดเอาไว้ เมื่อหาทางออกไม่ได้ผู้ป่วยหมดทางเยียวยารักษา ดูแลจากหมอหมอ แล้วก็จะประกอบตามความเชื่อของตนที่มีมาแต่เดิม เพื่อหาวิธีการรักษาผู้ป่วยให้หายนั้นเอง โดยวิธีการรักษาที่ปรากฏในพิธีกรรม คือ การรักษาด้วยการรำดาบฟันกาบเปโดยการลากไขไก่อ โดยการเรียกขวัญด้วยวิธีการการขอขมาด้วยวิธีการบูชาครู บนบานด้วยวิธีการร่ำรอบโรงพิธีกรรมด้วยการตีฆ้องพนมไพร ด้วยการทำพิธีตัดกรรมด้วยการทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาด้วยการให้ผู้ป่วยเข้าสู่พิธีกรรมแกลมอ เข้าทรง รำ รับการรักษาด้วยการรดเว้นอาหาร เสื้อผ้า ที่นอน และในด้านรักษาด้วยพิธีกรรมของชาวไทยภูเขา นี้ได้เกิดคุณค่าทางด้านขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นต่อตนเองและผู้อื่นคุณค่าในด้านพิธีกรรมที่ช่วยเสริมสร้างกำลังใจภายในคุณค่าในด้านองค์รวมของความเชื่อ พิธีกรรมสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องสื่อสารถึงความอุดมสมบูรณ์ คำสอน และฐานคติ (ชัยยนต์ เพาพาน., 2533).

สรุป

ความเชื่อในพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูเขา ผู้ศึกษาที่ได้ลงพื้นที่ทำการศึกษาสิ่งที่ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมในพิธีกรรมพบเห็น ได้สรุปความได้ว่า ชาวไทยภูเขามีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ สิ่งลี้ลับและไสยศาสตร์ ภูตผี วิญญาณบรรพบุรุษซึ่งมีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วนั้นวิญญาณยังมีความผูกพันกับครอบครัวมีหน้าที่คอยปกป้องรักษาให้บุคคลในครอบครัวมีความสุขแต่หากบุคคลในครอบครัวกระทำผิดข้อกำหนดของครอบครัวหรือสังคมจะลงโทษโดยทำให้เกิดการเจ็บป่วย

รูปที่ 4 ผู้ร่วมในพิธีกรรม แกลมอ

พิธีกรรมแกลมอ เป็นกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ ระเบียบแบบแผนที่ชาวไทยภูเขาได้ประกอบพิธีกรรมจัดขึ้นตามวาระความสำคัญของเงื่อนไขบางประการ พิธีกรรมแกลมอที่จัดขึ้นนั้น มีประเด็นหลักอยู่ 2 ประการ คือ พิธีกรรมแกลมอเป็นพิธีกรรมแห่งการเซ่นไหว้ของรักษาตระกูล ครอบครัว และพิธีกรรมแกลมอเป็นพิธีกรรมแห่งการรักษาที่กรณี บุคคลเกิดความเจ็บป่วย ทางร่างกาย และจิตใจ ที่ไม่สมประกอบและที่มีการรักษาตามขั้นตอนพิธีกรรมนี้ ด้วยเหตุ 2 ประการ คือ การรักษาทางแพทย์แผนปัจจุบันไม่หาย ผลการตรวจมีข้อสรุปว่าไม่พบสิ่งผิดปกติหาสาเหตุของการเจ็บป่วยไม่ได้ และเป็นพิธีกรรมรักษาตามความเชื่อแบบดั้งเดิมที่มีการรักษาโดยพิธีกรรมแกลมอ

จากการหาสาเหตุที่เจ็บป่วยนั้น ได้ประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ อาการป่วยเกิดจากผิดของรักษา เกิดจากการไม่นับถือผีบรรพบุรุษที่ตระกูลเคยนับถือมา เกิดจากไปข้ามหรือลอดสิ่งที่ไม่ดีโดยไม่รู้ว่าตนเองมีองค์ หรือ ครूरักษา เกิดจากการต้องมนต์ตราคม ไสยศาสตร์ หรืออำนาจวิญญาณในที่ต่างๆ เกิดจากดวงตกจึงทำให้ชะตาชีวิตมีแต่เรื่องไม่ดีเข้ามา และเกิดจากโรคบางประการที่สามารถรักษาโดยหมอแผนโบราณ

ภูมิปัญญาการรักษาของชาวไทยภูเขา

เป็นเพียงพิธีกรรมที่ทำตามความเชื่อที่ตนมีให้กับสิ่งเคารพ บูชา กราบไหว้ และเคยเชื่อถือกันมาโดยไม่เคยคิดลบหลู่ คือ ผีบรรพบุรุษ พิธีกรรมมีบทบาทมากกับบุคคลที่ต้องการที่พึ่งกำลังใจ ในยามทุกข์ยาก ภูมิปัญญานี้จึงมีคุณค่าในระดับชุมชนของกลุ่มชาวไทยภูเขาที่ได้เป็นทางเลือกหนึ่งในการ เหยี่ยวยา รักษา ดูแล (สนธิ สมัคการ.2539). เพื่อให้เกิดกำลังใจที่จะต่อสู้ต่อไปและเห็นผลปรากฏจากผลการวิจัยว่า ผู้คนที่ได้เป็นผู้ร่วมในพิธีกรรมเข้าทรง

ในพื้นที่ เป็นบุคคลที่หายจากอาการป่วยแบบรุนแรง ที่ได้มีการจัดพิธีกรรมกล่อมขึ้นเพื่อ บูชาของรักษาที่มีความเชื่อว่าเป็นผู้ที่รักษาตนเองและครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีเสมอมาและตนเองก็ได้หายจากอาการที่ไม่สบายมา ด้วยจึงทำให้ยังมีความเชื่อเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายควรให้การศึกษาและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเชื่อพิธีกรรมกล่อม ที่มีการรักษา เยียวยา ดูแล ผู้ที่ป่วย ในเชิงเปรียบเทียบว่า เมื่อความเหมือนหรือต่างกับกับความเชื่อพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ หรือไม่ อย่างไร

2. พิธีกรรมท้องถิ่นควรที่จะมีการพัฒนาในด้าน พิธีกรรม โดยการวางระบบที่แน่นอน ชัดเจน ถึงกระบวนการรักษา ทั้งในด้าน ตัวยาสมุนไพร วิธีการอื่น ที่เป็นแบบแผนการรักษาผู้ป่วย เพื่อที่จะให้เป็นกรณีศึกษา แก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในด้านมิติต่างๆ ได้ อาทิเช่น คนเราต้องการที่จะพึ่งพาสิ่งเหลือธรรมชาติ สามารถจัดสถานที่ที่นำเคาเพราไปไว้ตามโรงพยาบาลหรือเพิ่มทำนองเพื่อการรักษา ที่เน้นการผ่อนคลาย ทางด้านอารมณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2533). การรำผีฟ้า ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญาโท ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- ธวัช ปุณโณทก. (2538). ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับชีวิตในสังคมอีสานในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. กรุงเทพมหานคร : โครงการไทยคดีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีป แชรรัมย์. (2535). พิธีกรรม มิวต ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร: ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเอกไทยคดีศึกษามนุษยศาสตร์.
- เครือจิต ศรีบุญนาค. (2545). เรือมมิวต : พิธีกรรมทรงเจ้าเข้าผีของกลุ่มชาวไทยเขมรสุรินทร์. ภาควิชา นาฏศิลป์, คณะมนุษยศาสตร์สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- อัจฉรา ภาณรัตน์. (2545). พิธีโงมมิวต, การรักษาโรคด้วยจิตวิญญาณของชาวไทยเขมร. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ทักษิณาร์ ไกรราช. (2549). มิติทางวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน. ปริญญาโทบัณฑิต สาขาไทศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2527). ผีเจ้านาย. กรุงเทพมหานคร : พายัพ ออฟเซท พริน.
- สนธิ สมัคการ. (2539). ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทยวิเคราะห์เชิงสังคม – มานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- วาสนา แก้วหล้า. (2551). แหล่งเรียนรู้เพื่อชุมชน : กรณีศึกษาการแพทย์พื้นมรดกจากโรคยา ศาลาในไทยและกัมพูชา. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ยโสธรา ศิริภาพระภากร. (2560). คุณค่าทางจริยศาสตร์ พิธีกรรมกล่อมของชาวไทยกูย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 12(41) กรกฎาคม – กันยายน, 12 – 13.

ยโสธรา ศิริภาพระภากร. (2560). **ปะกำข้างความเชื่อในพลังศักดิ์สิทธิ์ของกลุ่มชาวไทยกูยในจังหวัดสุรินทร์**. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 “การจัดการวัฒนธรรมเชิงพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน”. วันที่ 24 มิถุนายน 2560. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.

ยโสธรา ศิริภาพระภากร, พระธรรมโมลี, วัน สุวรรณพงษ์. (2560). **สัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในเครื่องบูชาพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยกูย**. ในการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ครั้งที่ 2. วันที่ 2 สิงหาคม 2560. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.